

Читалищното дело в с.Голямо Конаре - Пловдивско

Под горното заглавие "Живота на читалището"-от Найден Команов,който е направил опит да напише история на Голямо конаре, в своите спомени пише,че идеята за създаване читалище в нашето село датирала още от 1867 година.-и бела донесена от Еньо Маринов Бекирски-голямоконарец учител в Брацигово от 1867г.,когато е влязъл в сношение с Апостола на българската свобода Васил левски, който според Команов му е внушил тази идея.

През тази година според Н.Команов Еньо Маринов е бил повикан от ръководните тогава хора на Голямо Конаре и назначен учител в родното му село.В една тетрадка за черковни сметки бил написан протоколът,с който било основано читалището с председател Ламбри Атанасов, секретар учителя Еньо Маринов Бекирски, касиер сдвещ.Иван Генев и членове на настоятелство.-то -Доде герджишки,Петко Антов и Петко Лапков.Читалището се помещавало в стаята на учителя в училището и докато той - Команов,почнал да се интересува от обществени работи,книги и вестници от читалището били запазени.Това е твърде вероятно и трябва да приемем,че това което изнася той е самата истина.

В състояние съм обаче да знам,че от 1901-1902 г. Голямо Конаре не съществувало никакво читалище, и то да края на 1918 г.,когато се свърши Първата европейска война..През това време учители голямоконарци бяха само Стоичко Шопов,Лазар Касандров и Никола Кантарев,който никак не се проявяваха в дейност извън служебната си работа.При започването на общоевропейската война 1914-1915 г.от Г.Конаре завършиха гимназиалното си образование Иван С.Ралев, Борис Н.Чобанов,,Васил Н.Тошков,Мария К.Попова,малко по-късно-Тодор Ат.Кръстев,Тодор П.Ботев и Георги Н.Панов,Ралев,Тошков,Чобанов и Кръстев взеха участие във войната.Когато се върнахме-млади хора-у нас се появи желанието да създадем читалище.Никой от нас не знаеше,че такова някога е съществувало.Тримата-Ралев,Тошков и Чобанов,взехме решение,пуснахме подписка и събрахме средства,за да изпишем вестници и списания,като взехме под наем празното дюкянче-работилница на общаря Петър Дарадженски,направена само от дървен материал,находяща се на "Поляната" от южната ѝ страна.Открихме читалището като го нарекохме читалня "Подем" Не престанахме да събираме средства за добре обзаведено читалище.Найден Команов бидейки в София през повече от времето си,отнякъде успя да получи суми за читалището.Общината също даде такива ,министерството по просветата по наше искане даде такива,,а читалня "Подем" живееше само със списания и вестници две-три години.След като кооперация "Съгласие" построи собственото си здание 1922-1923 г.Предвиденото за салон място беше без таван и в него се манипулираше тютюн.След като се приключи тази дейност,между управата на кооперацията и читалищната такава се постигна споразумение: читалището да построи салона и половината от долния етаж със свои средства и там да се нанесе читалнята от дюкяна на Петър Дарадженски,а салонът да се обзаведе за просветни цели на читалището-за представления,вечеринки,събирания,сказки и др.По това време Иван Ралев беше председател на управителния съвет на кооперацията а Найден Команов управител.Когато обзаведохме читалищната читалня в кооперативната сграда,откъдето се намери печата на Голямоконарското читалище "Саморазвитие".Тогава научихме от учителя Стоичко шопов,че е имало такова читалище,но не си спомни от кога до кога и как е съществувало.Когато настоятелството на читалище "Подем",на което аз бях председател решихме да се приеме старото име на читалището "Саморазвитие".Обзаведе се читалището в кооперативната сграда както подобаваше на голямото ни село: с четири големи маси,покрити с хубава мушам,столове и шкаfoве за книги и вестници.Салонът беше също така обзаведен прилично,със специална сцена като се декорира от художник и започна една небивала до тогава просветна дейност.Учителството,което се състоеше от около 20 и няколко човека, убедително и единно прояви небивала извън училищна дейност.Откри се-тогава го нарекохме народен университет и всяка сряда и събота вечер имаше сказки и лекции от местната интелигенция и лектори от Пловдив.

Така културния живот в Г.Конаре се ръководеше от читалището в казаните помещения,докато се прстрои новия културен дом-където тази дейност беше прехвърлена.

Тук трябва да се добави,че за пръв път радиоприемник в Голямо Конаре дойде през читалището,което закупи такъв и го инсталира в читалнята.Федфебел от запаса Никола Македонски който подържаше реда в читалището,чистотата и обслужваше слушателите с радиоприемника.Закупени бяха хубави шкаfoве и книги и библиотекаря учител Стефан Нейчев прояви големи грижи за закупуване и подреждане на читалищната библиотека.

Найден Команов говори в своите спомени,че след 1944 г.някой си Недев-библиотекар продал книгите на някакъв си антиквар,като и до сега не еабила потърсена отговорност от тази личност,която се подвизавал из Добруджа като агроном.Трябва да се съжالياва,че ръководителите след 9 септември 1944г.сап допуснали такова кошунство с един просветен институт каквото представлява читалище "Саморазвитие".

Счетох да бъдат допълнени спомените на Найден Команов за необходимо/относно читалищното дело в Гол.Конаре стези няколко реда тъй като от създаването на читалня "Подем" м.юни 1934г.когато се преселих в Пловдив аз съм бил непрекъснато председател на читалището, и като такъв знам в подробности перипетите през които мина читалищното дело до моето напускане.

Написал% — Борис Чобанов